

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Η ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ ΤΟ 2011 (5ος 11)	MOMMY	1/5/2011	σελ. 91
2. Η ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ ΤΟ 2011 (5ος 11)	MOMMY	1/5/2011	σελ. 92
3. Η ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ ΤΟ 2011 (5ος 11)	MOMMY	1/5/2011	σελ. 93
4. Η ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ ΤΟ 2011 (5ος 11)	MOMMY	1/5/2011	σελ. 94

Από το 1911

Άργος Τύπου
Monitor

Η μητρότητα το 2011

Η μητρότητα το 2011

Πόσο έχει αλλάξει η μητρότητα σε αυτές τις δύσκολες εποχές;
Ποιοι παράγοντες καθορίζουν το ρόλο της νέας μητέρας, την
ψυχολογία της και την κοινωνική της προσφορά;
Οι έρευνες αποκαλύπτουν τι σημαίνει, τελικά, να είσαι μητέρα στις
μέρες μας.

ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΧΑΔΙΑΡΑΚΟΥ

ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 19ΟΥ ΑΙΩΝΑ και λίγο πριν από την αρχή του 20ού (1898), ο άγνωστος τότε ψυχίατρος Σίγκμουντ Φρόντ έγραφε: «Θεωρητικά, θα ήταν από τους μεγαλύτερους θριάμβους της ανθρωπότητας εάν η πράξη που είναι υπεύθυνη για την τεκνοποίηση μπορούσε να ανυψωθεί σε επίπεδο επιθυμητής και σκοπίμης συμπεριφοράς, ώστε να ξεχωρίσει από την εσωτερική παρόρμηση ικανοποίησης μιας φυσικής ανάγκης». Εξήντα χρόνια αργότερα, η Επιτροπή Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) των ΗΠΑ ενέκρινε το πρώτο αντισυλληπτικό, και τη δεκαετία του 1990 οι νέες και ασφαλείς μέθοδοι αντισύλληψης, που ξεχωρίζουν την αναπαραγωγή από το σεξ, χρησιμοποιούνται από 550 εκατομμύρια ζευγάρια διεθνώς. Κάπως έτσι φτάσαμε στην εφαρμογή του οικογενειακού προγραμματισμού. Και αν στην αγροτική Ελλάδα μέχρι το 1960 οι πολύτεκνες οικογένειες ήταν ο κανόνας για να «δουλέψουν» τα παιδιά στην κτηνοτροφία ή τα χωράφια, σήμερα τα πράγματα άλλαξαν. Οι γυναίκες παντρεύονται και γεννούν σε μεγαλύτερη ηλικία (πολλά χρόνια μόρφωσης, δυσκολίες στην ανεύρεση εργασίας, προσπάθειες για καριέρα). Έτσι, συχνά αποφασίζουν να κάνουν το πρώτο τους παιδί μετά τα 35 ή και τα 40. Σήμερα, τα ζευγάρια χωρίζουν αρκετά συχνά (αύξηση διαζυγίων, που αγγίζει το 40%), αυξάνεται ραγδαία η γυναίκα απασχόληση, ενώ παράλληλα το άθροισμα των απολαβών του ζευγαριού δεν «φτάνει» για τις σύγχρονες ανάγκες ενός παιδιού, από νεογνό μέχρι να τελειώσει το σχολείο και να σπουδάσει, αφού τα πτυχία έγιναν απαραίτητα για την εύρεση εργασίας. Επομένως, όλα αυτά, μαζί με τα αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας (παράγοντας που, επίσης, οδηγεί τα ζευγάρια στο ένα παιδί), έχουν ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να είναι

πλέον μακριά από το όριο αναπλήρωσης του πληθυσμού, που είναι 2,1 παιδιά ανά γυναίκα (είμαστε στο 1,3). Ο πληθυσμός μας το 2000 ήταν 10,57 εκατομμύρια κάτοικοι, το 2010 υπολογίζεται στα 10,8 (η απογραφή γίνεται το 2011) και μέχρι το 2050 αναμένεται σταδιακή κάμψη στα 10,2 εκατομμύρια, με σημαντική βεβαίως τη συμβολή της μετανάστευσης. Η ψυχολόγος κ. Αλεξάνδρα Καππάτου μάς μιλάει για τη μητρότητα στα δύσκολα αυτά χρόνια.

Κατά πόσο επηρεάζει την ψυχολογία των γυναικών το γεγονός ότι σήμερα οφείλουν να συνδυάσουν καριέρα και μητρότητα;

Η σημερινή γυναίκα παρουσιάζει σημαντικές διαφορές από ό,τι στο παρελθόν. Η κατάκτηση του δικαιώματος στη μόρφωση και η είσοδος της στην εργασία έχουν αλλάξει ριζικά το τοπίο. Ενώ μέχρι κάποιες δεκαετίες πριν, το μέλλον μιας γυναίκας ήταν συνυφασμένο αποκλειστικά με τη δημιουργία οικογένειας, σήμερα θεωρείται ευνόμο ότι θα μορφωθεί και θα αξιώσει μια καλή επαγγελματική σταδιοδρομία. Παλαιότερα, οι ευχές της οικογένειας και των συγγενών της ήταν επικεντρωμένες στο να κάνει έναν καλό γάμο, ενώ σήμερα της εύχονται να αποκτήσει πρώτα τα επαγγελματικά προσόντα και μετά τα υπόλοιπα. Ωστόσο, η δημιουργία οικογένειας και η απόκτηση παιδιών αφορούν τις περισσότερες γυναίκες. Από τη στιγμή που η γυναίκα γίνεται μητέρα, προσπαθεί να συνδυάσει το ρόλο της με αυτόν της εργαζόμενης αλλά και της συζύγου. Δεν είναι κάτι απλό, και φυσικά δεν υπάρχει συνταγή επιτυχίας. Εξάλλου, η εποχή δεν επιτρέπει την ύπαρξη «υπερ-

m MAMA ΕΡΕΥΝΑ

μητέρων». Παρουσιάζεται, λοιπόν, επιφορτισμένη με πολλές ευθύνες, πιεσμένη και αγχωμένη, προκειμένου να τα προλάβει όλα. Έχει την τάση να προσκολλάται στα παιδιά της και να ζει μέσα από το μεγαλωμά τους. Συχνά κατακλύζεται από ενοχές, μήπως δεν είναι επαρκής στο ρόλο της. Σε αυτό συντείνουν και οι παραινήσεις των συγγενών, που πάντα της τονίζουν ότι από τη στιγμή που έχει κάνει παιδιά δεν έχει το δικαίωμα να κοιτάζει την καριέρα της. Αν σε αυτά προσθέσουμε και τη στάση του συντρόφου της, που σε αρκετές περιπτώσεις μένει αμετακίνητος στα εργασιακά του, αφήνοντας όλη την ευθύνη της ανατροφής των παιδιών στη μητέρα, είναι οφθαλμοφανές ότι η γυναίκα σήμερα βρίσκεται προ πολλών διλημάτων μέσα από τους πολλαπλούς ρόλους που καλείται να διεκπεραιώσει.

Η μητρότητα με νούμερα

Το 2005, η μέση ηλικία της πρώτης γέννησης είχε ανέβει στα 28,8 έτη, έναντι των 25 που ήταν το 1991, και το 2007 είχε ξεπεράσει τα 29 έτη. Το 1976, ο δείκτης γονιμότητας στη χώρα μας ήταν 2,35 παιδιά ανά γυναίκα, το 1982 ήταν 2,03 και το 1994 1,3-1,4 παιδιά ανά γυναίκα. Η χώρα μας κατατάσσεται μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τους χαμηλότερους δείκτες γονιμότητας.

Το γεγονός πως οι γυναίκες κάνουν πλέον παιδιά κοντά στα 40, επηρεάζει τη σχέση τους μαζί τους;

Σήμερα, όλο και περισσότερες γυναίκες αποφασίζουν να αποκτήσουν παιδί μετά τα 35. Τότε νιώθουν ώριμες, έτοιμες, η καριέρα τους έχει δρομολογηθεί και είναι πλήρως συνειδητοποιημένες με αυτή την επιθυμία τους. Να σημειώσουμε εδώ και μία κατηγορία γυναικών που, πλησιάζοντας στα 40, κατακλύζονται από πανικό, πιστεύοντας ότι χάνουν το τρένο της τεκνοποίησης. Κάτω από αυτή την πίεση, οδηγούνται συχνά βιαστικά στην απόφαση να αποκτήσουν παιδί, έστω και εκτός γάμου, επιθυμώντας να το μεγαλώσουν μόνες τους και να αναλάβουν όλες τις ευθύνες. Σε κάποιες άλλες περιπτώσεις, συμβιβάζονται σε μια σχέση που ενδεχομένως δεν τις ικανοποιεί αρκετά, προκειμένου να αποκτήσουν ένα παιδί. Σε κάθε περίπτωση, οι γυναίκες στα 40 θεωρούν ότι έχουν πολλά πράγματα να δώσουν σε ένα παιδί. Είναι ήδη

«γεμάτες» από εμπειρίες, η καριέρα τους βρίσκεται σε καλό δρόμο, είναι έτοιμες λοιπόν να ανακαλύψουν τα συναισθήματα της μητρότητας. Η σχέση που δημιουργούν με τα παιδιά τους είναι στενή, ενώ συχνά προσκολλώνται σε αυτά. Επικεντρώνονται με έναν ίσως υπερβολικό και συχνά πνιγρό τρόπο στην ανατροφή τους.

Είναι αλήθεια πως η πυρηνική οικογένεια, σήμερα, δεν είναι όπως παλιά. Κατά πόσο αυτό επηρεάζει την ψυχολογία της μητέρας, αλλά και την ανατροφή των παιδιών της;

Η μητέρα πολλές φορές αισθάνεται αβοήθητη. Αναγκάζεται να προσφύγει για βοήθεια στο άμεσο οικογενειακό της περιβάλλον ή σε άλλα, ξένα άτομα. Αυτό τη γεμίζει με ανασφάλεια, ανησυχία και αγωνία. Ταλανίζεται συχνά από ενοχές, όταν μάλιστα απουσιάζει από την οικογένεια πολλές ώρες. Η ψυχική της κατάσταση επηρεάζει ασφαλώς και τα παιδιά της. Όταν βλέπουν τη μητέρα ανήσυχη, κουρασμένη ή νευρική, η διαθεσιμότητά της περιορίζεται και συχνά δεν καλύπτει τις συναισθηματικές τους ανάγκες. Αν αυτό συνεχίζεται, τότε ως φυσικό επακόλουθο έρχεται η εκδήλωση διάφορων συμπτωμάτων από τα παιδιά της, τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει.

Η οικονομική κρίση και τα υψηλά ποσοστά της γυναικείας ανεργίας είναι πλέον γεγονός. Κατά πόσο αυτό επηρεάζει το ρόλο της ως μητέρα;

Η οικονομική κρίση διαμορφώνει νέο τοπίο στον εργασιακό τομέα. Η ανεργία είναι μια πιθανότητα που φαντάζει απειλητική σε πολλές γυναίκες. Αυτό επηρεάζει τη μητέρα, γιατί της δημιουργεί μεγάλη αγωνία και ανησυχία προκειμένου να διατηρήσει την εργασία της. Η μητρότητα για πολλές γυναίκες φαίνεται απαγορευτική υπό το φόβο μήπως χάσουν την εργασία τους ή μπουν σε εφεδρεία. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι για πολλές επιχειρήσεις η γυναίκα που έχει παιδιά είναι τελευταία επιλογή. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα (που διεξήγαγε η εταιρεία «Regus»), φαίνεται ότι, ενώ πέρυσι το 44% των εταιρειών σχεδίαζε να προσλάβει εργαζόμενες μητέρες, για το 2011 μόνο το 36% αναμένεται να προβεί σε ανάλογες προσλήψεις. Από την άλλη, αν η γυναίκα βρίσκεται στην ανεργία, προκύπτουν πρακτικά προβλήματα. Αρχικά, το τεράστιο βιοποριστικό πρόβλημα, και βέβαια η ψυχική της επιβάρυνση, που γίνεται μεγαλύτερη διαπιστώνοντας ότι οι συνθήκες σήμερα μπορεί να της στερήσουν το βασικό της δικαίωμα για εργασία. Υπάρχουν και περιπτώσεις, φυσικά, που η ανεργία προσωρινά λειτουργεί και ανακουφιστικά στην ίδια, μιας και θα έχει την ευκαιρία να βρίσκεται κοντά στα παιδιά της.

Ποια είναι η κοινωνική αξία της μητρότητας και κατά πόσο την αναγνωρίζει η σημερινή ελληνική κοινωνία;

Η μητρότητα διαχρονικά θεωρείται ότι είναι η ύψιστη αποστολή της γυναίκας, η επισφράγιση του γυναικείου ρόλου. Η γυναίκα μέσα από τη μητρότητα συχνά νιώθει, ασυνείδητα και συνειδητά, ότι εκπληρώνεται ο βασικός της προορισμός, νιώθει επιβεβαίωση και βαθιά ικανοποίηση. Η ελληνική κοινωνία αναγνωρίζει τη μητρότητα ως ύψιστη διαδικασία, ωστόσο, σε επίπεδο κοινωνικής μέριμνας για τη μητέρα, απέχει πολύ σε διάφορους τομείς υποστήριξης του ρόλου της και διευκολύνσής της.

Συχνά σήμερα, η γυναίκα αντιμετωπίζει τη μητρότητα ως... Γολγοθά. Τι μπορεί να κάνει για να ξαναβρεί τη χαμένη της ισορροπία;

Πολλοί είναι οι λόγοι που κάποιες γυναίκες αντιμετωπίζουν με δισταγμό ή και φόβο τη μητρότητα. Κάποιοι από αυτούς είναι οι εξής: Ανησυχούν ότι θα χάσουν την ελευθερία και την αυτοδιάθεσή τους, η καριέρα τους θα πάει πίσω, η οικονομική κρίση τους δημιουργεί ανασφάλεια, προβληματίζονται σε ποιον κόσμο θα φέρουν ένα παιδί με αυτή τη σήψη και την πτώση αξιών που επικρατεί, ποιος θα τις βοηθά στο μεγάλωμά του, ποια θα είναι η στάση του συντρόφου τους κλπ. Το πιο σημαντικό που πρέπει να κάνει μια γυναίκα είναι να σκεφτεί θετικά και να σταθμίσει τα υπέρ και τα κατά μιας απόφασης. Πρωταρχική θέση στον προβληματισμό της πρέπει να καταλάβει το κατά πόσο επιθυμεί να κάνει παιδί και αν είναι προετοιμασμένη για τις υποχωρήσεις που είναι απαραίτητες να γίνουν από τους δύο συντρόφους. Είναι γνωστό ότι σήμερα το μεγάλωμα ενός παιδιού αποτελεί υπόθεση κοινή των δύο συντρόφων και όχι αποκλειστικά γυναικεία υπόθεση, όπως μέχρι πρότινος θεωρείτο. Η στήριξη του συντρόφου της, καθώς και ο επιμερισμός των ευθυνών του μεγάλωματος των παιδιών, αποτελούν ευνοϊκούς παράγοντες στην απόφαση μιας γυναίκας να προχωρήσει στη μητρότητα. Επίσης, είναι απαραίτητο να διαφυλάσσει έστω και λίγο χρόνο για τον εαυτό της, κάνοντας κάτι που της αρέσει.

Το γεγονός πως η δημιουργία οικογένειας δεν αποτελεί βασική προτεραιότητα της γυναίκας, επηρεάζει την απόφασή της να γίνει μανά;

Ενδεχομένως την επηρεάζει, μιας και τα τελευταία χρόνια υπάρχει ένα μικρό αλλά ολοένα αυξανόμενο ποσοστό γυναικών που αποφασίζει συνειδητά να μη γνωρίσει την εμπειρία της μητρότητας για διάφορους

λόγους, που έχουν να κάνουν με την καριέρα, την απροθυμία για αλλαγή στον τρόπο ζωής κλπ. Αυτό επιβεβαιώνεται από πρόσφατη μεγάλη έρευνα του Πανεπιστημίου Ράτγκερς του Νιου Τζέρσεϊ στις ΗΠΑ, που έδειξε ότι μόνο το 16% των άτεκνων γυναικών, ηλικίας από 35 έως 44 ετών, επιθυμεί να κάνει παιδιά, ενώ για τους άντρες το αντίστοιχο ποσοστό αγγίζει το 27%. Έτσι, ανατρέπεται το στερεότυπο που θέλει τους νέους άντρες να προτιμούν την εργένικη ζωή, χωρίς παιδιά, και τις γυναίκες να επιδιώκουν να παντρευτούν και να γίνουν μητέρες. Παρ' όλα αυτά, οι περισσότερες γυναίκες έχουν γαλουχηθεί από μικρά κορίτσια με τη φαντασίωση της μητρότητας και έχουν κάνει άπειρες πρόβες κατά την παιδική τους ηλικία με τις κούκλες τους. Οι περισσότερες γυναίκες προχωρούν στην τεκνοποίηση και για να ικανοποιήσουν την επιθυμία του συντρόφου τους, των γονέων τους να αποκτήσουν εγγόνια, αλλά και του ευρύτερου περιβάλλοντος. Στη χώρα μας, ακόμη και σήμερα, αν ένα ζευγάρι έχει διανύσει κάποια χρόνια γάμου χωρίς τεκνοποίηση, αντιμετωπίζει την καχυποψία των συνανθρώπων του. Ουσιαστικά, πολλές γυναίκες νιώθουν ότι ίσως περνούν από εξετάσεις και προάγονται μόνο αν έχουν περάσει το κρίσιμο κρασ τεστ της μητρότητας.

m MAMA ΕΡΕΥΝΑ

Τα καλά νέα

Σύμφωνα με την επιστημονική επιθεώρηση «Canadian Medical Association Journal», όσο περισσότερα παιδιά αποκτά μια γυναίκα, τόσο μειώνονται οι πιθανότητες να αυτοκτονήσει. Η έρευνα των ειδικών του Ιατρικού Πανεπιστημίου «Καοχσίιυηγ» της Ταϊβάν έρχεται να τεκμηριώσει την ιστορικά παρατηρούμενη χαμηλή συχνότητα των αυτοκτονιών μεταξύ των έγγαμων γυναικών έναντι των άγαμων, που αντανακλά τη θετική επίδραση της μητρότητας, και όχι του γάμου. Επίσης, σύμφωνα με αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη στο Τμήμα Νευροεπιστημών του Πανεπιστημίου του Ρίτσμοντ, η απόκτηση ενός παιδιού ανανεώνει τον εγκέφαλο μιας γυναίκας, βελτιώνει την πνευματική της υγεία και την ευστροφία της, με αποτέλεσμα να την προστατεύει από τις εκφυλιστικές ασθένειες που εμφανίζονται με την πάροδο των ετών.

Αληθεύει αυτό που υποστηρίζουν κάποιες έρευνες, ότι η μητρότητα λειτουργεί ως αντικαταθλιπτικό και βελτιώνει την πνευματική υγεία της γυναίκας;

Κάποιες έρευνες πράγματι δείχνουν ότι η μητρότητα βελτιώνει την πνευματική υγεία της γυναίκας. Ως προς τον αντικαταθλιπτικό της ρόλο, αυτό εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τη σχέση των δύο συντρόφων και από άλλες προγενέστερες εμπειρίες της γυναίκας.

Τελικά, φταίμε εμείς για την υπογεννητικότητα;

Στη βιβλιογραφία των Κοινωνικών Επιστημών, η υπογεννητικότητα έχει συνδεθεί με την κυριαρχία ατομικιστικών αξιών στη δημόσια και στην ιδιωτική σφαίρα. Οι κοινωνιολόγοι παρατηρούν ότι σε πολλές κοινωνίες (ιδίως στις αναπτυσσόμενες, όπου τα κοινωνικά δικαιώματα δεν έχουν παγιωθεί), υπάρχει η τάση πολιτικοί και κοινωνικοί φορείς να «ρίχνουν το φταίξιμο στις γυναίκες», που διεκδικούν πλέον μαζικά

τα αναπαραγωγικά τους δικαιώματα, όπως άμβλωση και αντισύλληψη. Η υπογεννητικότητα έχει συσχετιστεί, επίσης, με τη ραγδαία άνοδο των ποσοστών της γυναικείας απασχόλησης στις χώρες της Δύσης, που είναι απότοκο των ριζικών μεταβολών στη δομή της αγοράς εργασίας και της φθίνουσας πορείας του ενός εισοδήματος (του άνδρα), το οποίο δεν επαρκεί πλέον για τη συντήρηση του νοικοκυριού. Ένα άλλο αίτιο της χαμηλής γεννητικότητας είναι ότι το εργασιακό περιβάλλον εξακολουθεί να είναι μη φιλικό προς την οικογένεια. Τα μέτρα εκείνα που θα επέτρεπαν στους εργαζόμενους γονείς να συνδυάσουν με επιτυχία την οικογενειακή με την επαγγελματική τους ζωή (π.χ. βρεφονηπιακοί σταθμοί μέσα στην επιχείρηση, πιο ευέλικτα ωράρια, δυνατότητα κατ' οίκον απασχόλησης κτλ.), είτε δεν έχουν θεσμοθετηθεί είτε δεν έχουν υλοποιηθεί. Τέλος, η υπογεννητικότητα είναι απόρροια των παγκοσμιοποιημένων αγορών, που βασίζονται στην κοινωνική κινητικότητα των εργαζομένων και των δύο φύλων. Η απόφαση Ελληνίδων και Ελλήνων να παραμείνουν στο ένα παιδί ή πάντως να μην ξεπεράσουν τα δύο παιδιά, είναι η ορθολογική απόφαση ορθολογικών ανθρώπων που σταθμίζουν τα έξοδα και τα οφέλη από την απόκτηση περισσότερων παιδιών και αποφασίζουν ότι τα έξοδα μιας πολύτεκνης οικογένειας ξεπερνούν κατά πολύ τα οφέλη της.

Οι Ελληνίδες δεν το αποφασίζουν

Σύμφωνα με τα στοιχεία μιας πρόσφατης έρευνας που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat), η γονιμότητα στην Ελλάδα ήταν το 1990 στο 1,4 (παιδί ανά γυναίκα), το 1995 στο 1,31, το 2000 στο 1,26 και το 2005 στο 1,33. Σημειώνεται ότι μόνο το 2008 εμφανίστηκε μια μικρή αύξηση της γονιμότητας, η οποία έφτασε στο 1,51. Την ίδια στιγμή στη Γαλλία, που θεωρείται από τις θετικά προσκείμενες στις μητέρες χώρες, η γονιμότητα των γυναικών ήταν το 2000 στο 1,89 και το 2005 στο 1,94, ενώ στη Νορβηγία το 2000 ήταν στο 1,85 και το 2005 στο 1,84. Παρόμοια επίπεδα γονιμότητας εμφανίζουν η Βρετανία και οι ΗΠΑ, ενώ στα... τάρταρα της γονιμότητας, όπως συμβαίνει με την Ελλάδα, βρίσκονται η Ισπανία και η Ιταλία. Αντιλαμβάνεται κάποιος εύκολα τι σημαίνει για μια χώρα να έχει επίπεδα γονιμότητας ίδια με αυτά της Ελλάδας, αν αναλογιστεί ότι το επίπεδο αναπλήρωσης των γενεών είναι στο 2,1. Κάτω από αυτό το όριο, οι γενιές δεν αναπληρώνονται και η χώρα «γερνά». Δεν είναι τυχαίο ότι, βάσει της τελευταίας απογραφής το 2001, η Ελλάδα κρατά τα σκάρπια της πιο «γερασμένης» χώρας στην Ευρώπη μαζί με την Ιταλία, αφού το ποσοστό των ηλικιωμένων (άτομα 65 ετών και άνω) αγγίζει το 17% του συνολικού πληθυσμού. Όλα δείχνουν, λοιπόν, ότι η χώρα μας οδεύει ολοταχώς προς το... γηροκομείο. **m**

ΜΕΤΗΓΥΝΕΥΣΙΑ
ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ
ΚΑΠΡΑΤΟΥ
ΑΡΧΟΛΟΓΩΣ
ΠΑΙΔΟΝΥΧΑΔΕΙΩΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ WWW.
AKAPRATOU.GR